

в редакції редакція
бібліотека ім. К. С. Крушельницької
інв. №

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Рік видання XVII
№ 145 (2249).

ВІВТОРОК,

7

грудня

1976 р.

Ціна 1 коп.

СОЦІАЛІСТИЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

КОЛЕКТИВУ
КІРОВОГРАДСЬКОГО
ОРДЕНА ЖОВТНЕВОЇ
РЕВОЛЮЦІЇ І ОРДЕНА
ТРУДОВОГО
ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА
ЗАВОДУ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
МАШИН
«ЧЕРВОНА ЗІРКА»

Трудаці нашого підприємства пишуться своєю причетністю до розв'язання надзвичайно важливого державного завдання — індустріалізації сільського господарства, глибоко усвідомлюють свою відповідальність за дальнє його забезпечення новою високопродуктивною посівною технікою. У відповідь на заклики Генерального секретаря ЦК КПРС товариша Л. І. Брежнєва на жовтневому Пленумі ЦК КПРС — про те, щоб ефективність і якість стали девізом усієї господарської діяльності, робітники, інженерно-технічні працівники і службовці заводу беруть такі зобов'язання на 1977 рік:

— готувати гідну зустріч 60-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції, винести понад річний план на 750 тисяч карбованців посівних машин і запасних частин до них. Достроково, до 7 листопада, поставити колгоспам і радгоспам країни 500 сіялок, у тому числі 370 штук до весняних польових робіт;

— здійснити комплексні заходи по нарощуванню потужностей і збільшенню випуску сіялок до тракторів Т-150 і К-701;

— на основі впровадження комплексної системи оцінки ефективності і якості роботи кожного працівника довести нитому вагу продукції з державним Знаком якості до 47 процентів;

— збільшити нитому вагу робітників, зайнятих механізацією праці, на 3,5 процента і довести її до 67 процентів, перевиконати встановлене завдання по продуктивності праці на 10 процентів;

— ввести в другому кварталі 1977 року в експлуатацію гуртожиток на 450 місць, збудувати їдальню на 530 місць, знизити втрати робочого часу не менш як на 10 процентів і добитися дальшого підвищення культури виробництва;

— виконати в підземних колгоспах роботи по механізації тваринницьких ферм на суму не менш як 50 тисяч карбованців і постійно надавати їм допомогу в ремонті техніки та проведенні робіт в різні роки.

Зобов'язання обговорені і прийняті на зборах партійно-господарського активу цехів і відділів заводу.

ПЛАН ПАРТІЇ — ЗУСТРІЧНИЙ КОМСОМОЛЬСЬКИЙ!

Члени комсомольсько-молодіжного колективу доярки колгоспу ім. Мічуріна Новгородківського району. Фото В. КОВПАКА.

• За почином Героя Соціалістичної Праці

• Буде двісті надпланових сіялок

• Контроль — робітнича совість

• Високі рубежі присвячуються 60-річчю Жовтня

• Ударна вахта — в цеху і на фермі

ЗВЕРНЕННЯ

ЧЛЕНІВ КОМСОМОЛЬСЬКО-МОЛОДІЖНОГО КОЛЕКТИВУ МТФ № 1 КОЛГОСПУ ІМЕНІ МІЧУРИНА НОВГОРОДКІВСЬКОГО РАЙОНУ ДО ВСІХ МОЛОДИХ ТВАРИННИКІВ ОБЛАСТІ

Завершується 1976 рік. Рік XXV з'їзду Комуністичної партії, перший рік десятиріччя. Країна вступає в 60-й рік радянської влади.

Чим знаменний для нас, молодих трудівників молочнотоварної ферми № 1 колгоспу імені Мічуріна перший рік нового п'ятиріччя?

Виконуючи рішення історичного XXV з'їзду КПРС, наш колектив достроково виконав річне зобов'язання. За десять місяців надано 6018 центнерів молока, на кожну корову — по 3280 кілограмів (замість запланованих на кінець року — 3110).

Включившись у Всесоюзне соціалістичне змагання за підвищення ефективності і якості роботи, за успішне виконання народногосподарського плану 1977 року, завдань, намічених жовтневим [1976 року]

Пленумом ЦК КПРС та йдучи назустріч 60-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції, ми зобов'язуємося наступного року надати 7035 центнерів молока, на корову — по 3600 кілограмів.

Члени комсомольсько-молодіжного колективу борються за право підписати Рапорт Ленінського комсомолу Центрального Комітету ЦК КПРС на честь 60-річчя радянської влади. Це покладе на кожного велику відповідальність. Детально проаналізувавши складові цього річного успіху, зваживши всі можливості, ми розробили зустрічні соціалістичні зобов'язання на 1977 рік.

План другого року десятиріччя п'ятирічки виконати до 60-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції. Надій на кожну корову довести по фермі до 3300 кілограмів молока. Така у нас мета.

Наші передовики теж прагнуть підкорити нові виробничі висоти. Тетяна Ковтуна до знаменної дати зобов'язалась надати по 4000, Зоя Плахотнюк, Віра Зінченко, Люба Конопацька — по 3500 кілограмів молока від кожної корови.

Плануємо приділяти більшу увагу утриманню, відгодівлі тварин.

Будемо боритися за високу продуктивність праці, зривання собівартості, відмінну якість продукції.

МИ ЗАКЛИКАЄМО УСІХ МОЛОДИХ ДОЯРОК ОБЛАСТІ ВИКОНАТИ ДВОРІЧНИЙ ПЛАН ПО НАДОЯХ ДО 60-РІЧЧЯ ВЕЛИКОГО ЖОВТНЯ НЕХАЙ РУБЕЖЕМ ДЛЯ КОЖНОГО КОМСОМОЛЬСЬКО-МОЛОДІЖНОГО КОЛЕКТИВУ МТФ СТАНЕ 3500-КІЛОГРАМОВИЙ НАДІЛ НА КОЖНУ КОРОВУ!

ДОКЛАДЕМО РУК МОЛОДИХ ДО ТОГО, ЩОБ СЛАВНИЙ ЮВІЛЕЙ КРАЇНИ РАД ЗУСТРІЛИ НАПВІШНІМИ ПОКАЗНИКАМИ ПРАЦІ!

За дорученням колективу: групкомсорт Тетяна МІЗНИЧУК.

Звернення прийнято на зборах колективу

Понад дві річні норми

ЗУСТРІЧНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ КОМСОМОЛЬСЬКО-МОЛОДІЖНОЇ БРИГАДИ МЕХАНО-СКЛАДАЛЬНОГО ЦЕХУ № 1 ЗАВОДУ «ЧЕРВОНА ЗІРКА» НА 1977 РІК

Найпотемніших куточків серця дійшли слова із виступу Л. І. Брежнєва на жовтневому Пленумі про те, що доля п'ятирічки в значній мірі залежить від успішної роботи протягом перших її років. Хороший заділ створить міцний фундамент для успішного завершення грандіозних планів, намічених XXV з'їздом нашої партії. Ми, молоді робітники, розуміємо що вимогу так: сьогодні працювати краще, ніж учора, а завтра краще, ніж напередодні.

Наша бригада верстатників планове завдання по всіх показниках першого року десятиріччя виконала ще до Дня народження Ленінського комсомолу. Нині на нашому робочому календарі — кінець лютого 1977 року. Випередження графіка не заважає добиватися високої якості продукції. Колектив один із перших в цеху відмовився від послуг ВТК, бо завоював право працювати з особистим клеймом.

Включившись у Всесоюзне соціалістичне змагання за дострокове виконання планів другого року п'ятирічки та за право підписати Рапорт Ленінського комсомолу ЦК КПРС на честь 60-річчя Великої Жовтня, наша комсомольсько-молодіжна бригада висуває свій зустрічний план на 1977 рік. Ми даємо тверде слово молодим робітникам, комсомольцям досягти таких результатів:

— норму виробітку щодня виконувати на 125—130 процентів;

— підвищити продуктивність праці на 4 проценти;

— здавати всю продукцію тільки високої якості;

— заощадити десять процентів ріжучого інструменту;

— подати рацпропозиції з економічним ефектом на 300 карбованців;

— виготовити понад план деталей на 200 кукурудзяних сіялок;

— поєднано підвищувати ідейно-політичний та загальноосвітній рівень, добитись присвоєння колективу звання бригади комуністичної праці;

— підтримавши почин бригади слюсарів-складальників механо-складального цеху № 2, очолюваної Героєм Соціалістичної Праці, делегатом XXV з'їзду КПРС О. О. Кошурком, до 60-річчя Великої Жовтня виконати 2,2 річні норми, а п'ятирічку — за 4 роки.

Наш зустрічний — конкретний завтрашній день бригади. І ми не пошкодуємо своїх сил, щоб день цей був таким і навіть кращим того, яким ми його нимітили. Таке наше слово молодим червоноарівцям.

За дорученням колективу бригади:
Н. СТОЙКО — бригадир,
І. ПОХИЛ — групкомсорт.

Зустрічний план обговорено та прийнято на зборах бригади.

Завсім неслучайно по кількості бригада Наталії Стойко — всього шість молодих робітників. Та авторитет у цього колективу — справжній ентузіаст. Він одним із перших серед комсомольсько-молодіжних заводів підтримав патрістичний почин бригади Героя Соціалістичної Праці О. О. Кошурка — п'ятирічку — за 4 роки. І, як бачимо, має вже тримісячний «запас» в рахунок цього зобов'язання. Та є одна колективна риса в бригаді — ніколи не зупинятися на досягнутому. Ця риса й стала першопричиною того, що комсомольсько-молодіжна першою на заводі висула свій зустрічний план на 1977 рік. Спочатку у себе в бригаді, а потім уже порадившись із економістами, з майстром Б. Я. Гриним, секретарем комсомольської організації цеху Григорієм Швець, вони детально обговорили попередньо кожний пункт зустрічного. Якщо врахувати, що план, «спущений зверху» на наступний рік, — значно вищий цього річного, то стане зрозумілим — настільки напружені завдання поставили перед собою верстатники.

Напружені, але реальні. Пригадуємо який випадок. На виготовленні деталей мисливих апаратів кукурудзяних сіялок доводилося двічі міняти різці. А що таке цей процес — відомо кожному токарю. Час втрачати, не завжди одягається точно підігнати всі розміри при вичотуванні. Микола Миронченко якось залишився після зміни і шість довго чаклував над різцем. А коли прийшли другого дня товариші, він протягнув на долоні блискучий різець і коротко сказав: «Спробуйте». Вчора виходило, його зрозуміли одразу. З того дня денця вичотували лише одним

РОЗРАХУНОК — НА РЕЗЕРВАХ

Коментує заступник секретаря заводу комсомолу Віталій БАЛАНОВ.

різцем. Ось тому, коли заговорили про те, що продуктивність праці треба підвищити на 4 проценти в наступному році, врахували в бригаді суто «себе» резерви — поліпшувати і надалі технологію виробничих процесів, заощадити раціоналізаторськими пропозиціями.

Звичайно, достаточний час для того, щоб поділити перевиконані завдання на 20—25 процентів за рахунок одних рацпропозицій не вкотре. І в бригаді міцно продумали весь режим трудового дня. Вирішили робочу зміну сновня використовувати тільки для виготовлення продукції. Поточні ремонтні, підготовку робочого місця, проведіння до або після зміни. На жаль, бувають такі дні, коли заготовок із ліварного цеху доводиться чекати годинами. Невперва бачені прості й стають причиною штурмивання. Та часи бригади пам'ятаються зростає такі втрати часу до мінімуму. Варто закінчитися запасу заготовок — про не одразу доповідають майстрові, начальнику, секретареві комсомольської організації цеху.

Коли приймали зустрічний на бригадних зборах, цією не засмучувалися в його реальності. Бо кожен складається на свою честь. І соней, молодий робітник, на реченні вже віддадені, і ті, що ще не віддадені.

Тисячі молодих виробничників квітського заводу «Радіоприлад» змагаються під девізом «60-річчю Великого Жовтня — 60 ударних декад».

На підприємстві ведеться комсомольський шоденник досягнень молодих трудивників. У ньому відображається робота комсомольців — наставників, які передають свій досвід новачкам, молодих раціоналізаторів і винахідників, пропагандистів і агітаторів.

На заводі понад 2000 комсомольців завоювали почесне звання ударника комуністичної праці. Одинадять комсомольсько-молодіжних бригад працюють без контролю ВТК, за комсомольською гарантією. На всіх виробничих ділянках створено комсомольські пости якості.

На фото: передовий токарь-револьверник механічного цеху наставник Марія МАКАРЕНКО (ліворуч) розмовляє з молодією робітницею комсомолкою Галиною ВОСКОВОЙ-НИКОВОЮ.

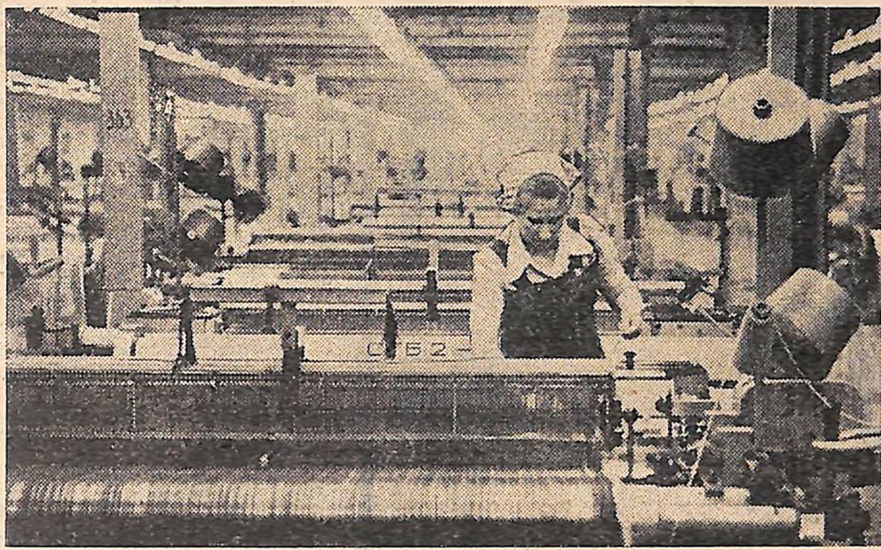
Фото В. САМОХОЦЬКОГО. (Фотокроніка РАТАУ).

На Брянському камвольному комбінаті випускаються різні за кольором і малюнком тканини. В створенні цих тканин активну участь приймає ткаля Валентина Кравченко.

На знімку: Валентина КРАВЧЕНКО.

Фото В. РУНОВА. АПН.

Як найбільш раціонально, з максимальним ефектом організувати процес навчання і виховання «слабких» школярів, враховуючи їх індивідуальні здібності? Відповідь на питання, яке хвилює педагогів і батьків, допоможе одержати експеримент, розпочатий рік тому за рішенням Міністерства освіти УРСР у ряді шкіл Донецька, Жданова і Горлівки. Тут уперше на Україні відкрито так звані «класи вирівнювання».

За рекомендацією вчителів, педіатрів, психоневрологів і з обов'язкової згоди батьків до таких класів зараховували тих учнів, які після першого року навчання в школі виявили незадовільну успішність з основних дисциплін, що було або наслідком їх дошкільної педагогічної занедбаності, або пояснювалось деякою затримкою інтелектуального розвитку. Не секрет, що діти із слабкою пам'яттю і підвищеною стомлюваністю на уроках неспроможні швидко і якісно, як більшість із однолітків, засвоювати програмний матеріал і часто втрачають всякий інтерес до навчання, ще більше посилюючи своє відставання.

Плодотворність занять таких школярів досягається в «класах вирівнювання» за рахунок їх невеликої чисельності (по 16—20 чоловік) і приблизно однорідного за ступенем готовності до сприйняття матеріалу складу учнів. Програма навчання при цьому залишається незмінною, а от методика викладання стає більш гнучкою, якщо можна так сказати, вибірковою.

Вчитель вільно, творчо варіює структурні елементи уроку. Він, наприклад, може уповільнити темп пояснення, акцентуючи увагу учнів на найскладнішому, істотному, або, скажімо, приділяти більше часу повторенню та закріпленню пройденого. Важливим є те, що весь урок ведеться на одному рівні, доступному абсолютно кожному, хто сидить за партою.

Успішно надолужити втрачене, заповнити прогалини в знаннях допомагає школярам обстановка психологічного

комфорту. Повільні, особливо на початку, не зовсім упевнені відповіді дитини біля дошки не бентежать її саму, як це бувало в класах із «сильними» учнями, тому що тут вона — рівна серед інших. Поступово пробуджується потяг до знань, бажання працювати, осягати ще непізнане.

Учні в «класах вирівнювання» не поспішають піти додому з останнім дзвоником. У них особливий розпорядок дня. Після занять — відпочинок, обід, рухливі ігри на повітрі. А потім усі разом з

Клас без відстаючих

Увага: цікавий досвід

допомогою вчителя виконують домашнє завдання. Таким способом виключено проблему «невивчених уроків». І це важливо, бо мова йде про дітей, не здатних поки що з ряду причин до цілеспрямованої самостійної праці.

Керувати такими класами (а їх у школах Донецької області відкрито вісім) довірено найбільш досвідченим педагогам, які мають багаторічний стаж роботи з дітьми. І всі вони говорять про безсумнівну користь нововведення. Цю думку одностайно поділяють і батьки учнів. Четверо з кожних п'яти «нездібних» школярів за цей час ліквідували відставання і ввійшли до числа встигаючих. Ідентифікація навчального процесу, створення оптимальних умов навчання сприяють успішному розв'язанню головних завдань, що стоять перед нашою школою: дати тривкі знання кожному учневі, виховати в ньому працьовитість, високу життєву активність.

Ю. ЮРІС, кор. РАТАУ.

м. Донецьк.

ВІДПОВІДАЙ, ТОВАРИШУ КОМІТЕТ!

РОЗПОЧНЕМО цю прикру історію з вад, яку має в своєму характері газозварник Братолубівського відділення Долинського райоб'єднання «Сільгосптехніка» Станіслав Фененко. Здалось йому одного разу, коли ще був секретарем комсомольської організації відділення, що керуючий відділенням В. І. Христинченко використовує службову машину у власних цілях, — так і сказав керуючому. Здалось йому, що завідувач майстернею О. Ф. Ядечко неправильно розподіляє роботу і при цьому ображає його, Фененка, — образив і завідуючого.

Наступного дня — новий конфлікт з О. Ф. Ядечком. В результаті Фененку пишуть прогул, Фененко пише в облпроф раду. Перевіряючий примушує скасувати наказ про прогул, а робітничий комітет вказує газозварнику на негідну поведінку.

Потім непримиренний Фененко написав листа в редакцію газети «Труд» про те, що їм, зварникам, вже пізроку не видають спецхарчування, півтора року — спецодягу, не вистачає інструментів. Обласне об'єднання «Сільгосптехніка», куди редакція направила листа, вирішила і це питання, одночасно суворо попередивши головного інженера Братолубівського відділення «Сільгосптехніки» В. М. Хорошка.

Конфліктуючі «сторони» перестали вітатись. Час, коли Станіслав Фененку писали на роботі позитивні характеристики і підтримували його в усіх починаннях, минув. Тепер Фененко, писав у різні інстанції, а керівництво відділенням в особах В. І. Христинченка та В. М. Хорошка відбивали напади. «Сторони» не могли пробачити одна одній старих образ і з однаковими емоціями захищали свої позиції.

Конфлікт досяг апогею, коли підійшов час проведення звітно-виборних комсомольських зборів. Треба відзначити, що Станіслав був непоганим ватажком комсомольської організації. Діловитість допомагала йому оживити комсомольське життя, яке до того тут ледве жевріло. Сам він доклав чимало зусиль, щоб часно провести обмін документів, сам фотографував «своїх» комсомольців. Молоді робітники уряджували спортмайданчик, Фененко привіз з Кіровограда спортивний інвентар. Немало і інших добрих справ зробив.

Та і в «пасив» Станіславу слід записати «важкий характер», здатність до грубощів, надмірне самолюбство і прагнення бачити в усьому каверзи і підступи. Тому те, що прощадось Фененку-робіт-

нику, оберталось проти Фененка-секретаря.

На зборах, відразу після звітно-повіді секретаря комітету комсомолу, слово взяв головний інженер В. М. Хорошко. Він описав усі вад Фененка, в тому числі згадав і лист у газету «Труд». Це, звичайно, нікого не здивувало, бо когось-кого, а свого ватажка комсомольці знали.

Коли почались вибори нового комітету, Станіслава обрали до його складу. Із

справами, кинув його на стіл Хорошка і сказав: «Через три дні ви мені його віддасте».

Не хочеться оцінювати останній вчинок экс-секретаря. Думається, що його ще розберуть і кваліфікують на своїх зборах самі комсомольці. Необхідно розібратись в іншому: чому стосунки між керівництвом Братолубівського відділення «Сільгосптехніки» та секретарем його комсомольської організації вилились у цілий ланцюг конфліктів, (тим

тання, є, врешті, райком комсомолу. Його роль у виборах взагалі двана: член бюро Долинського райкому комсомолу В. М. Краснокутський знав, що увечері 15 жовтня повинен бути на зборах у Братолубівці, але справи, справи... Потім він сказав: «Навіть якби я і був там, що б я міг зробити?»

Багато всяких «чому?» виникає, коли згадуєш цю історію. А головна з них: чому колишній секретар Станіслав Фененко, який першу половину року працював активно, раптом виявився не корисним для цієї ролі?

До звітно-виборних у відділенні не відбулось жодного засідання комітету комсомолу, жодних зборів, на яких би комсомольці вказали своєму секретареві на вад його характеру. На засіданні робочого комітету одного разу осудили Фененка, але ж то не комсомольські збори...

Фененко-секретар — хіба це приклад для інших? — писав скарги. Багато ж питань можна було вирішити на місці.

Сталося все це, мабуть, і тому, що керівники відділення пішли на повіді цодій. Зустрівшись із першим випадком грубощів, вони відразу прийняли сторону завідуючого майстернею, хоча той теж помилявся. О. Ф. Ядечко повинен був видати Фененку оформлений і нормований наряд, а потім вимагати з нього грошей.

І ось головний інженер В. М. Хорошко, котрий на той час виконував обов'язки керуючого, наказом про догану Фененку, категорично підтримавши завідуючого, вчинив як адміністратор, а не як керівник партійної організації. Цим самим розпочав відкритий конфлікт (прихований точилось давно, коли він бачив вад характеру Станіслава і мовчки осуджував їх). А конфліктувати завжди легше, ніж виховувати...

ЗАРАЗ Станіслав Фененко вже не секретар і, природно, не може забути образ на зборах та після них, продовжує скаржитись. За його скаргами у Братолубівці побували представники райкому партії, облпрофради, обкому і райкому комсомолу. Скільки людей відірвалось від своїх справ, відірвали інших. «Характер» — цілком справедливо гніваються змучені цією чварою В. І. Христинченко і В. М. Хорошко. Але характер переконують в колективі, особливо ж, в робітничому.

М. БІДЕНКО,

спецкор «Молодого комунара», с. Братолубівка, Долинського району.

ПОСТУПИСЯ МІСЦЕМ...

СЕКРЕТАР І АДМІНІСТРАЦІЯ — У КОНФЛІКТІ

двадцять присутніх вісімнадцять підняли руки за те, щоб Фененко знову став секретарем. Звичайно, обирає секретаря комітет, тут же чомусь завжди голосують усі разом. Що ж, йшлося б це про іншу людину, ніхто б не заперечував, але тут...

Піднявся керуючий відділенням В. І. Христинченко. «Товариші, — сказав він. — Ви уявляєте, Фененко усіх фотографує, мене фотографував... Хто відає, для чого ці знімки? Знаєте, у нього є родичі за кордоном, може це — для них. А ви його секретарем обираєте». (?)

І хоч існування родичів за кордоном ні для кого не було таємницею (тітка, котру в роки війни вивезли до Німеччини, живе зараз у Голландії. Уже кілька разів приїжджала в село), сказане керівником підприємства примусило замислитись. Майже чотири години без перерви йшли збори. Висували і відводили нові кандидатури, говорили образливі слова, пригадували старі гріхи. Чи треба нам деталізувати увесь хід зборів? Вони і так не принесли задоволення нікому з учасників. Відзначимо лише, що після четвертого голосування секретарем обрали Сергія Мирошчука. Фененко вийняв ключ від столу в комсомольськими

більше, що вони розвиваються і зараз); чому на звітно-виборних зборах порушили основні демократичного централізму в комсомолі, вимоги партії про критику і самокритику, викладені у постанові ЦК КПРС по Тамбовській партійній організації?

Про всі ці події, про свої образи Станіслав розповів у редакції «Молодого комунара». Згодом у Братолубівку вихали представники обкому комсомолу і наш кореспондент.

ВІДДІЛЕННЯ «Сільгосптехніки» переживає зараз нелегкий час. Підприємство почало спеціалізуватись на ремонті тракторних коробок передач, що потребує значної зміни технологічних процесів. Є утруднення з інструментами та запчастинами. Робота вимагає зусиль усього колективу. І керівництву потрібен секретар комітету комсомолу — помічник, а не «противник». Тут керуючого В. І. Христинченка та головного інженера В. М. Хорошка можна зрозуміти. Але чому проблема кандидатури секретаря виникла аж на зборах, чому вибори треба було проводити під таким тиском? Адже в комітет комсомолу, з яким заздалегідь можна було узгодити це пи-

ПІСЛЯ ВИСТУПУ «МОЛОДОГО КОМУНАРА»

УРОК ФІЗКУЛЬТУРИ. ЧИ ДОСИТЬ П'ЯТІРКИ?

В «Молодому комунарі» за 13 листопада ц. р. надруковано статтю «Гіподинамія і «пустощі» хокеїстів», в якій порушено проблему фізичного виховання школярів. Як стверджують науковці, уроки фізкультури тільки на 11 процентів компенсують потрібний обсяг добових рухів учня. І це в той час, коли урок найбільш ефективний і цілеспрямований. Наші читачі, здебільшого вчителі фізкультури, фізкультурні активісти, в листах до редакції діляться досвідом «лікування» гіподинамії за своїм зразком. І більшість висловлюється за те, щоб урізноманітнити форми занять фізкультурою і спортом у позаурочний час, збільшити їх обсяг. І водночас на перше місце ставлять урок фізкультури, на якому головну роль відводять учителям.

Друкуючи окремі з цих листів, ми сподіваємося, що розмова на цю тему продовжиться.

ЕМБЛЕМА АКТИВНОСТІ— У КОЖНІЙ ШКОЛІ

Урок фізкультури, поза-класна робота, самостійні заняття спортом — все це повинно об'єднатися в одне ціле. Це — і будні, і свято.

За традицією у першу суботу вересня в школі — «Мала олімпіада». Шкільна спартакіада проводиться з 8 видів спорту. Це — перші старту, а потім вони триватимуть цілий навчальний рік.

Кожен клас дає заявку на участь в змаганнях, в якій вказано склад команди, форма, емблема.

Штаб «Олімп» і комітет комсомолу розробили календар проведення змагань з кожного виду спорту.

Уже проваджені поєдинки з легкої атлетики, баскетболу.

Іде урок фізкультури. Ми забезпечуємо виконання навчальної програми, яка, до речі, теж підпорядкована комплексу ГПО. 1—2 хвилини — для того, щоб перевірити, як учні справляються вдома з фізичними вправами. Тут орієнтир — ранкова фіззарядка. Просимо продемонструвати зправи, допомагаємо учням у складанні індивідуального комплексу спеціальних рухів. При цьому посилюємо на досвід наших випускників. Учні знають, наприклад, про комплекс Артура Клещевського, ніні слухача Вищого військово-політичного училища. Дякуючи поасякденній фізичній підготовці, він легко долає труднощі військових буднів.

Періодично перевіряємо юнаків у підтягуванні на перекладині, а дівчат у згинанні та розгинанні рук на гімнастичній лаві. Щоперевіряти учні тренуються на руколазі.

Досягнення на уроці прагнемо закріпити в позаурочній роботі. Для цього створені секції з легкої атлетики, гімнастики, баскетболу, волейболу, настільного тенісу. У них — 147 учнів, 116 наших вихованців відвідують ДЮСШ.

Ми прагнемо розвинути інтерес до спорту, який переростає в захоплення. Тут теж використовуємо форми позакласної роботи. Одна з них — захист інтересу. Школярі, які захоплюються математикою, фізикою, літературою розповідають на заняттях про те, що вони з любимого предмету прочитали, над чим працюють, відповідають на запитання.

Пам'ятаю, підійшли до мене учні В. Крикун і В. Суханов.

— А чому в нас немає захисту інтересу з спорту?

І подали список прочитаних книг: «Висота» В. Брумеля, «Шлях на Олімп» Я. Кусочинського, «Четвертий раунд» А. Шочикаса.

Того ж дня в коридорі школи з'явилася оголошення: «Тих, хто захоплюється спортом, запрошуємо на захист інтересу спорту. Захищаються В. Крикун і В. Суханов». В. Крикун був відомий у школі спортсмен, входив до складу збірної команди області з баскетболу, був призером обласних змагань з десятиборства, а В. Суханов — чемпіоном району з баскетболу, призер районних змагань з легкої атлетики.

На цей раз вони розповідали про прочитані книги зідомих спортсменів В. Брумеля, Я. Кусочинського, А. Шочикаса, говорили, як зчаться у них, які риси характеру переймають. Розповідали про свої тренування. Сподобалося. Потім «захищались» Є. Харлов, Г. Табачук, В. Васильєв. А В. Бєздур заарештував спортсменів до дому. В його бібліотеці були книги, статті, журнали... Ось чому Володя ніколи не скаржився на

труднощі під час тренування. Він знає — олімпійцям ще важче.

Це наші, так би мовити, фізкультурно-спортивні будні, які прикрашають спортивні свята.

Немає жодних районних змагань, на яких би школа не представляла команди. 12 років, наприклад, проходять змагання на приз районної газети «Вогні комунізму». За цей час команда дівчат школи завжди була першим призером, а хлопці лише двічі поступилися першістю.

Минулого року ми завоювали всі три кубки. Пройшли перші районні змагання цього року — з легкої атлетики та кросу на приз «Золота осінь». І знову наші учні вибороли перші місця.

Традиційне фізкультурне свято відбудеться в кінці травня. Колочу очолять спортсмени з кубками в руках. Минулого року їх вибороно 18. На цьому святі підведемо підсумки шкільної спартакіади, найкращі спортсмени одержать нагороди. Всі випускники залишать стадіон із значками ГПО. Торік, наприклад, їх було 27 золотих та 223 срібних.

Закінчують юнаки та дівчата школу. Не буде у них уроків фізкультури, але спортом займатимуться вони завжди. Бо захоплення, яким вони пройнялися — на все життя.

...Нещодавно спортивним парадом на святі командував десятикласник Е. Харлов. Ніні він — викладач фізичного виховання. Серед вихованців останніх років — 15 вчителів фізкультури, тренерів. У 1973 році фізкультурне свято відкрила рекордсменка школи з стрибків у висоту Ганна Волхонська. Тепер вона студентка IV курсу Київського інституту фізкультури, виконала в цьому році норму майстра спорту.

Відомий у районі майстер спорту з городків Віктор Шелег. Це теж наш випускник. І нам, педагогам, гордісно, що перший гарт ці люди здобули на уроці фізкультури у нашій школі.

В. ДЯТЛЕНКО,
вчитель фізичного виховання Гайворонської середньої школи № 5.

Справді, від учителя фізкультури залежить найбільше. Тому ця людина повинна мати неабиякий багаж знань, умінь, навиків, бути широко ерудованою, інтелігентною. Вона має не лише навчити дітей, а й привити любов до фізичної культури і спорту.

Головне — щоб учитель фізкультури любив свою професію, школу, дітей, розумів наші проблеми. Бувають парадоксальні явища, коли випускник факультету сягнув вершини спортивної майстерності, але в школі не може знайти себе. І у повній мірі неспроможний використати свої знання на практиці. Звичайно, можна стати хорошим учителем, виконавши лише вимоги назального плану з спортивно-технічної підготовки. Але кращий буде той, хто має вищі спортивні розряди.

Особливу увагу ми приділяємо підготовці учителів фізкультури для роботи на селі. Тому доводиться вивчати проблеми сільської школи, знайомитись з досвідом кращих педагогів.

Учитель фізкультури не повинен бачити кінцевої мети, щоб його вихованець отримав лише п'ятірку з фізкультури. Це — мало. Перед учнем він має відкрити сповна широкі брами до високого гарту, щоб удосконалення тривало і після школи. Школяр повинен переконатись, що фізкультура — перший його помічник в тому, щоб бути завжди бадьорим, сильним, здатним перебороти будь-які труднощі. Тож ще раз хочеться наголосити, що випускник факультету — це у майбутньому і педагог, і наставник, пропагандист і агітатор, громадський діяч. Тож ми намагасямо озброїти своїх студентів асим необхідним, щоб вони впевнено будували фундамент, на якому стоятиме світ молоді людини.

В. УШАКОВ,

декан факультету фізвиховання Кіровоградського педінституту імені О. С. Пушкіна.

Тамара Федорівна Хомінська — одна з перших випускниць факультету фізвиховання Кіровоградського педінституту імені О. С. Пушкіна. Ніні вона працює в середній школі № 27 обласного центру. Т. Ф. Хомінська — відмінник народної освіти, наставник своїх молодших колег.

На фото: Т. Ф. ХОМІНСЬКА серед випускниць педінституту.

Фото Л. РІЗНИЧЕНКА.

ЗА СВОЄ, РІДНЕ

ЧОТИРИ роки тому прийшов працювати у рідну школу випускник Кіровоградського педінституту Олексій Морондель. І перш за все, поставив умову, щоб покращити спортивну базу.

— Школярі мають займатися фізкультурою здебільшого на свіжому повітрі.

Але він не чекав, коли все для нього приготують. Робив макети спортивного комплексу, збирав після уроків сільських комсомольців, кращих спортсменів. Допомогли йому вчителі, старшокласники. І ось вже є футбольне поле, легкоатлетичні сектори, бігові доріжки, майданчик для волейболістів, баскетболістів. Обладнали потім і стрілецький тир, закупили 50 пар лиж.

Кожен день у школі починається із фіззарядки. Це — обов'язково. Як і уроки. Олексій Якович вважає, щоб усі впривз учні виконували красиво, чітко — як на святі.

Урок фізкультури теж насичений словна новизною. Щоразу О. Я. Морондель пропонує своїм вихованцям якусь оригінальну вправу, захоплюючу гру.

Тепер у нас більше двох третин школярів залучені до складання нормативів комплексу ГПО, 65 процентів вихованців О. Я. Моронделя відвідують спортивні секції. У багатоборстві стали чемпіонами Володимир Пилипшин, Валентин Тиманівський, Юрій Кравчук.

Популярні серед учнів «Старту наїдей». Вони дали можливість визначити рівень фізичної підготовки команд кожного класу. З найкращих спортсменів ми згуртували збірні команди школи. На районних військово-спортивних іграх «Зіриця», «Орля», на змаганнях з багатоборства ГПО наші вихованці не поступилися першістю нікому. Першим воїн став під час старту на приз клубу «Шкільний м'яч». Юнари під продемонстрували високий фізичний гарт і на обласних змаганнях — знову перші призери. У республіці вони були в провідній десятці.

На черзі—зимові старту. Наші спортсмени зустрілись з школярами сусідніх сіл, приватимуть змагання «Золота шайба», будуть діти лижника і влучного стрільця, поєдинки на приз героїв-земляків.

Комплексу усіх цих заходів стане доповненням до уроків фізкультури.

Г. МЕЛЬНИК,

заступник директора по навчально-виховній роботі Солгутаєвської середньої школи Гайворонського району.

БО ТИ — НАСТАВНИК

НІ, а не хочу виправдовуватись. Але зацікавився і на роботу на 20 хвилин з поважних причин. І Галина Іванівна, і Сергій Петрович, і Віта. Завжди викликає у кабінет і проводить з нами виконання п'ятихвилинки. Іншу пояснення: «Готувала сніданок, водила хлопчика в дитсадок, за німого дити до початку робочого дня була вже на тролейбусній зупинці. Чекала маршрутного двадцять хвилин. Нарешті він з'явився. І ми штурмом взяли тролейбус. Мене просто туди занесли на ліжках. Звичайно, не культурно це. Але яким не той штурм, то це в чекала двадцять хвилин... Так ото ідемо. Тролейбус № 81 за маршрутом № 4 ледве котиться. Рипить. Погойдується. Далі — ривок. І раптом зупинився. Я надала команду на півні. Гурт так помітно утрамбовався. І це дало змогу на черговій зупинці взяти ще добрий десяток пасажирів. Ідемо далі. Я затиснула з усіх боків. Хтось поклав на мої плечі корзинку, хтось уперся у ший

КРАЩЕ ПІШКИ

Замість фейлетона

кулаком. Тролейбус зупинився кілька разів. Але де? Я ніяк не виторголюю, коли мені вийде. Бодію мовчати, розгніваюсь на «штурм». Нарешті, окосилася з своєї кабінки і гарянула: «Ану, сини, вийдіть! Ви всі козачили дорі! А в мене тролейбус після ремонту, якраз випробую...» Білі мости над інтузом всі почали пересідати на інші тролейбуси. А мое серце окам'яло — мене назвали свинією... Чотири квартали йшла пішки. Напінисся у «Джерелі» мінеральної води, і трохи заспокоїлась... І ось зацікавився...

Завідуючий перештаб почесновою записку і сказав:

— Всеодно це не виправданія. Паницю було штурмувати? Я читав в обласній газеті статтю начальника Кіровоградського тролейбусного управління товариша Кунакова. Він обіцяв, що графіки більше не порушуватимуть. Бо є нові тролейбуси, готуються анконалафіковані водії, яких виховують і привчають до культури...

Я знайшла ту газету (стаття О. Кунакова «Роздуми на зупинці тролейбуса», «Молодий комунар» за 27 січня ц. р. — приписка ред.). Прочитавши все про наші перспективи, повірила, що генер нічого нам штурмувати тролейбуси. І ті слова навіть підтверджувалися фактами. Один водій, доставивши пасажирів у центр міста, проголосив у мікрофон:

— Доброго настрою вам на весь трудовий день!..

«Це, — думаю, — наслідки виховання».

То було не влітку.

Аж раптом сьогодні, 1 грудня, в мене знову зупинилося серце. За нігодини до початку робочого дня, як і завжди, я стою на зупинці маршруту № 1. Непарком з'явився аж три тролейбуси. Я сідаю на останній, щоб не штурмувати переповнений, нагасовані пасажирів. А водій (жінка!) на весь салон:

— Ідемо без зупинок. Бо я зацікавився.

Поруч бабуси:

— А мені ще два квартали їхати.

Якийсь чоловік з валізою:

— У мене ж паніаж.

— Пересідайте на черговий.

Мені ніколи простояти і чекати, поки всі сядуть, — закричала водій.

Жінка з сумкою обурилася:

— Я скаржитимусь. Он подивіться, біля дитячого садка висікають пасажирів, яким теж треба на роботу.

І тоді з кабінки:

— Та можеш писати... Пішла ти... — і поспішали брутальні слова.

Від обласної лікарні аж до автовокзалу ми їхали без зупинок. І тому я, нарешті, не зацікавився на роботу.

Того водія, що нагубив нам влітку, я вже не бачу.

Але і на тролейбус № 46, де була молодий водій Олександр Куликовська, я більше не сідаю. Хай краще мені зашпунтуть тролейбус, зате не зупиняться серце.

І я ще зможу штурмувати переповнений тролейбуси, які бігають груповим методом і аперто тримають за своїм кермом таких невідланих водіїв.

Отож і думаю передати тов. Кунакову свої твердження, що штурм тролейбусів залежить з першу чергу не від нас, пасажирів...

Тепер подія іду на роботу пішки. Хоч трохи і зацікавився, але потім переванкую норму. У «Джерелі» більше не захожду. І ніхто мене не штовхає, ніхто не лає.

Бо в мене нуттєве серце. Воно працює за своїм графіком — нітко. І попереджає: бережіть, не врані, — за чотири копійки ви себе не прятете, якщо і штурмуватимете маршрути.

Монолог пасажирки записав М. КРОКУН.

РІЗНІ завдання вирішують колективи Львівського філіалу інституту математики АН УРСР і заводу кінескопів. Але це не заважає їм працювати пліч-о-пліч. Учні філіалу визначили, наприклад, оптимальні режими термомішнної технології виготовлення та обробки елементів зварних конструкцій, електровакуумних приладів. Вони ж запропонували ефективні методи прискореної відкачки оболонок кінескопів, розробили заходи забезпечення їх термостійкості. Виробдження цих та інших нововведень дало змогу колективу заводу значно підвищити надійність «голубих екранів», зекономити мільйони карбованців коштів.

— Таких прикладів союзу науки і праці можна навести чимало, — розповідає перший секретар Львівського міського партії Г. П. Бандаровський. — Як показує досвід, для того, щоб досягнення вчених швидше стали надбанням виробничиків, потрібні цільові програми. Вони чудово зарекомендували себе при розробці і впровадженні комплексної системи управління якістю продукції. Тому тепер робимо все, щоб співробітництво дослідників і виробничиків розвивалося за прин-

МІСЬКОМ: УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

ципом: академічний інститут — галузева дослідна установа — конструкторське бюро — підприємство. Саме так будують роботу колективи наукових установ АН УРСР, університетів, політехнічного і галузевих інститутів, конструкторських бюро об'єднань імені В. І. Леніна, «Електрон», імені 50 річчя Жовтня та інших підприємств Львова.

Для координації її при міському і райкомів партії створено секції по якості. У складі їх — партійні працівники, провідні спеціалісти об'єднань, учени. Про ефективність роботи секцій говорять, наприклад, такі факти: розроблена в Червоноармійському і Радянському райкомах партії поєднання система реалізації заходів щодо управління якістю дала змогу успішно провадити цю роботу не тільки на великих заводах і в об'єднаннях, але й на невеликих підприємствах легкої і харчової промисловості. В результаті за останні три роки випуск виробів із Знаком якості збільшився в шість-вісім разів.

У своїй промові на жовтисемі (1976 р.) пленумі ЦК КПРС Генеральний секретар ЦК КПРС товариш Л. І. Брежнєв, говорив про успішну роботу в Академії наук України ряду комплексів, які об'єднують науково-дослідні інститути і промислові підприємства, відзначаючи, що цьому сприяє цілеспрямована діяльність ЦК Компартії України, а також партійних організацій Києва, Львівської, Дніпропетровської та інших областей.

Міська партійна організація Львова постійно провадить пошук нових форм зміцнення союзу науки і виробництва. Велика роль у цьому відводиться недавно створеному обласному Будинку якості, метрології та стандартизації. Заводські спеціалісти дістають тут від учених конкретні рекомендації. А дослідники в свою чергу мають можливість переконатися, наскільки ефективні їх розробки. В цій своєрідній школі якості з безперервною користю для себе вже побували тисячі львів'ян, гостей із союзних республік і соціалістичних країн.

У першому році десятої п'ятирічки комплексну систему управління якістю вирішено впровадити на 36 підприємствах міста, підготувати і подати на присвоєння Знака якості 150 нових видів продукції.

К. БЕЛЯЄВ,
кор. РАТАУ.

Львів.

◆ Для допитливих ◆ Для допитливих ◆ Для допитливих

ВІСНИК

ЗА МАТЕРІАЛАМИ
«УКРАЇНА
НАУКОВА»

◆ Для допитливих ◆ Для допитливих

ВІД АМУЛЕТУ ДО КОСМІЧНОЇ АПТЕЧКИ

У 1920 році в Москві був відкритий фармацевтичний музей. Тут зібрано понад тисячу цікавих експонатів не лише з усіх куточків Радянського Союзу, але й з-за кордону. Це — древні ідоли, предмети релігійного культу первісних народів, які використовувалися для вигнання злих духів із тіла хворого, міді, бронзи, різноманітні ваги для вимірювання ліків, ліки, якими користувалися люди в різні епохи, медичні інструменти і прилади.

В бібліотеці музею на зберігання близько п'яти тисяч унікальних середньовісних видань і рукописів книг з медицини і фармакології. У

чотирьох залах музею зібрана вся історія розвитку медицини від стародавніх часів до середини XX століття. І як завершення експозиції — бортантечка космічного корабля «Восход», яку подарував музею космонавт Борис Єгоров після повернення із орбітального польоту на космічному кораблі в 1964 році. В маленькому ящику сконцентровано всі досягнення сучасної медицини і фармакології. Лікувальні препарати зручно розфасовані і готові для прийому в будь-який момент на випадок необхідності.

Музей веде велику культурно-освітню роботу. З його досвідом постійно знайомляться багато зарубіжних медиків і фармацевтів.

На фото: бортантечка «Восхода», в компактній універсальній якій знаходяться всі необхідні ліки для надання першої допомоги космонавтам, подарувала музею космічним лікарем Борисом ЄГОРОВИМ після повернення з орбітального польоту на Землю.

Фото В. БОГАТИРЬОВА,
АПН.

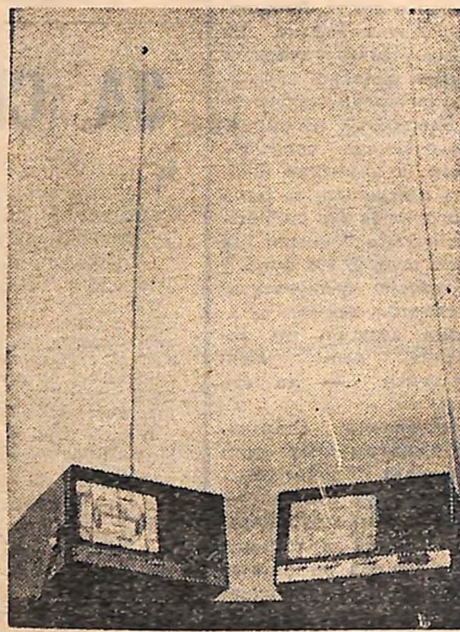

ТЕЛЕВІЗОР... НА ДОЛОНІ

Телевізор «Електроніка-мікро» виготовляє вітебське виробничо-технічне об'єднання «Моноліт». Вага його трохи більше кілограма, розмір зображення 46×64 мм. Не дивлячись на свої невеликі габарити, апарат приймає чорно-білі передачі на 12 каналах і має плавну електронну настройку. Телевізор легко монтується в автомобіль. Живлення його можливо як від змінного струму (220 в), так і від акумулятора (12 в).

На фото: новий телевізор «Електроніка-мікро».

Фото В. Межевича,
АПН.

ФРН. Гордість міського музею Мюнстера — один з найкрупніших в світі амонітів. Це гігантська черепашка, діаметр якої досягає 190 сантиметрів, була знайдена біля міста в 1895 році. За думкою спеціалістів, вік її 100 мільйонів років.

Фото АП—ТАРС.

Наша адреса і телефони

316050, ГСП, Кіровоград 50, вул. Луначарського, 36.
Телефони: відповідального секретаря та відділу комсомольського життя — 2-45-35, відділу пропаганди, відділу листів і масової роботи — 2-45-36, відділу військово-патріотичного виховання та спорту — 2-46-87.

Газета виходить
у вівторок, четвер,
суботу.

«МОЛОДОЙ КОМУНАР» —
орган Кіровоградського обкому
ЛКСМУ з Кіровограда.
Газета печатається
на українському мові.

Друкарня ім. Г. М. Димитрова
обласного управління у справах видавництва,
поліграфії і книжкової торгівлі,
м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.

НАУКА — ДЕСЯТИЙ П'ЯТИРІЧЦІ

Відтепер ефективний геологічний пошук у важкодоступних місцях можна провадити в десятки разів швидше, ніж звичайно. Робити це дає змогу унікальна апаратура, створена в фізико-технічному інституті низьких температур АН УРСР. Прилади, що встановлюються на літаку, навіть з кілометрової висоти за будь-якої погоди і в будь-який час доби кризь товщу снігу і верхні шари породи дають можливість одержувати своєрідний тепловий «портрет» підземних скарбів.

„АЕРОФОТО“ ПІДЗЕМНИХ СКАРБІВ

Харківські фізики вдало скористалися тим, що кожна корисна копалина має індивідуальну температуру характерності. Адже наслідок відмінності теплопровідних властивостей нафти, вугілля, руд, супутніх їм порід внутрішнє тепло планети, досягаючи поверхні землі, нагріває її неоднаково. Саме це теплове проміння в різних точках і реєструють прилади. За багаторазовим вимірюванням з точністю до сотих часток градусів відтворюється картина злиття природних багатств, необхідних людині.

Щойно з Якутії до Харкова повернулася велика група вчених інституту, яка разом з тамтешніми геологами провела перше в нашій країні інфрачервоне радіометричне аеророзвідування за допомогою надпровідних приладів. За 40 годин чистого польотного часу спеціалісти обстежили кілька сотень квадратних кілометрів засніженої тундри. У результаті одержано дуже цінні відомості, які дають змогу скласти точну геологічну карту, потрібну для майбутнього промислового розроблення місцевих запасів рудодносних пластів.

Роботи провадились на різних висотах з борту літака АН-2 оригінальним приладом-болосметром. Його головний вимірювальний пристрій вміщено в камеру з рідинним телом, де створено умови майже космічного холоду — мінус 270 градусів за Цельсієм. Надпровідність елементів, що вникає в цю камеру, дає можливість практично виміряти теплове проміння від земної поверхні, яка пролітає під крилом літака. Чутливість такого «градусника» надзвичайна. При відсутності сторонніх перешкод він може «помітити» полум'я сірника, що спалахнуло на відстані... в десять тисяч кілометрів!

На п'ятій сесії Верховної Ради СРСР дев'ятого скликання вказувалося на необхідність підвищення ефективності геологічного розвідування і роботи, широкого використання найновіших досягнень науки і техніки. Метод аерогеологічного розвідування закономірно державі мільйони карбованців. Адже відпадає потреба провадити дороге буріння великої кількості пробних свердловин. Разом з тим чіткіше визначаються контури підземних запасів.

О. ГОНЧАРОВ,
В. НАТ,
кор. РАТАУ.

ПОШУКИ І ВІДКРИТТЯ

ТЕЛЕФОН І АСУ

Звичайний телефон, якщо підключити до нього спеціальну апаратуру, створену в Києві, стає засобом передачі відомостей мовою кібернетичних пристроїв — кодом або знаками алфавіту. Цей винахід відкрив можливість різко знизити затрати на впровадження АСУ, в тому числі їх вартості — під будівельної ділянки чи заводу, наприклад, до двох разів. Відпадає потреба в прокладанні дорогих ліній зв'язку на десятки і сотні кілометрів.

Від існуючих зразків апаратури київська підприємства малими габаритами і підвищеною точністю роботи — на мільйон літер чи цифр, передає зі швидкістю 100 знаків на секунду, можна одна помилка, що практично не впливає на достовірність відомості. Її використання не заважає абонентам вести переговори — обмін кодовою інформацією здійснюється в паузах між ними. Виклик адресата провадиться автоматично або вручну — дисковим набором номерів.

Новинка стала головним елементом в АСУ, яку розробляє колектив Науково-дослідного інституту автоматизованих систем управління й управління в будівництві Держбуду УРСР. Вона зможе обслуговувати 150 ділянок чи підприємств, розташованих у різних районах великого міста. Ліній цієї системи на замовлення віддалено в Москву, Ленінград та інші центри.

В. КУКОВАЛЬСЬКИЙ.

ЗАГАДКИ КРАБО- ПОДІБНОЇ ТУМАННОСТІ

Величезна хмара газу утворилася близько 900 років тому в результаті колосального вибуху гігантської зірки, відстань якої від Землі дорівнює кільком тисячам світлових років. Цей поривистий молодий космічний об'єкт, названий крабоподібною туманністю, став предметом інтенсивної уваги вчених інституту радіофізики і електроніки АН УРСР. За допомогою найбільшого в світі радіотелескопа десятиметровий хвиля УТР-2, який діє в парі з новим антенно-апаратним комплексом, вони виявили, що більшість трітньої електромагнітної енергії, яку виділяє туманність, припадає на долю джерела низькочастотних випромінювань. Цікаво, що його координати збігаються з місцем знаходження у цьому районі пульсара — надгустої нейтральної зірки, яка періодично обертається і періодично випускає радіопульси. (Зберігати спеціалісти Харківської відомості значно розширюють наявні дані про фізичні процеси, що відбуваються в просторах Всесвіту.)

Проведені спостереженнями вчені розпочали широкі наукові експерименти за програмою, умовно названою «Уран». Крім комплексів антен і апаратури, розміщених у районі роботи центрів Чугуїв і Зміїв на Харківщині, намічено створити додаткові пункти спостереження на території України. Ця своєрідна вселенська радіоантена простягнеться на сотні кілометрів. Радіоастрономом тим самим одержать у своє розпорядження потужний інструмент для розкриття нових загадкових таємниць світобудови.

В. НАТ,
м. Харків.